

Før man går i gang med denne lektion er det nødvendigt at læse den generelle lærervejledning der forklarer undervisningskonceptet.

Denne lektion handler om *reparatur* - hvad man siger når man ikke hører hvad der bliver sagt eller at man ikke forstår hvad en person siger. Mere specifikt handler det om *anden-initieret reparatur* – dvs. når en anden person står for reparaturen. Helt konkret handler lektionen om spørgeordet *hvad* og hvordan det optræder i forskellige kontekster.

Opgave 1 viser autentiske samtalebidder der illustrerer disse tre typer. Første bid viser **hva**, anden bid **hvar** og tredje bid **hvad**. Den fjerde sekvens er et lidt længere uddrag med eksempler på hyppige udtryksformer af *hvad*.

Udover eksemplerne på reparatur indeholder samtalebidderne også en række **faste udtryk** (hyppige talesprogs vendinger).

Denne lærervejledning udgør en guide med en oversigt over de samtaletræk og faste udtryk der optræder i dialogen. Det er meningen at underviseren guider holdet igennem samtalen – først med at forstå indholdet, dernæst at gætte på samtalsforløbet.

I **Opgave 2** skal kursisterne matche forskellige hvad-ytringer med deres samtalebidder. Se opgavebeskrivelsen længere nede.

Læringsmål

Efter denne lektion skal kursisterne:

- kunne identificere og bruge almindelige reparaturudtryk
- vide hvornår man skal bruge **hva**, **hvar** og **hvad**

Opgave 1 – Dialogeksempler

Denne del af lektionen indeholder fire dialogeksempler.

Fokus er på følgende tre former af *hvad*:

- 1) **Hva** [va] – bruges når man ønsker information. Optræder altid som en del af en ytring, aldrig alene. Fx *hva siger du?*
- 2) **Hvar** [va] – bruges når man ikke hører hvad der bliver sagt. Optræder alene. Fx *hvar?*
- 3) **Hvad** [vað] – bruges når noget er uforståeligt eller når man ikke hører hvad der blev sagt. Kan stå alene eller som en del af en ytring. Fx *hvad?* eller *hvad sagde du?*

OBS: [a] udtales som i *abe* – [ɑ] udtales som i *far*.

Gennemgå de tre former af *hvad* før dialogeksemplerne. Så ved holdet at de skal arbejde med disse tre typer. Understreg hvornår man kan bruge de forskellige former.

Dialogeksempel 1 (l. 188-192)

Introducér konteksten.

Kontekst: Tine og Mette, to veninder, laver mad i et stort fælleskøkken. De ved begge to at de bliver optaget. I videoen kan man kun se Tine. Hun skal i gang med at skrælle kartofler.

Afspil første samtalebid (l. 188-89).

Samtalen stopper første gang efter linje 189 da Tine spørger *var det ikke ti kilo kartofler* (l. 188). Samtidigt kigger hun i kogebogen og svarer egentligt selv på sit spørgsmål (l. 189).

Gennemgå l. 188-89. Sørg for at hele holdet forstår hvad der sker. Illustrér følgende samtaletræk:

Linje	Samtaletræk/faste udtryk	Funktion/betydning
189	jo	Tine besvarer sit eget spørgsmål. Hun bruger jo i stedet for ja da l. 188 er nægtende (<i>var det ikke ti kilo kartofler</i>)

Fortæl at Mette kommer med en form for *hvad*.

Spørg holdet: hvilken type *hvad* tror I der kommer?

Afspil næste samtalebid (l. 190).

Følg op på holdets gæt – hvad svarede de? Hvorfor?

Spørg holdet: hvad tror I Tine svarer?

Afspil sidste samtalebid (l. 191-92).

Følg op på holdets gæt – hvad svarede de? Hvorfor?

Svar: I l. 191 gentager Tine sit spørgsmål fra l. 188.

Spørg holdet: hvorfor siger Mette *hva* i l. 190?

(Svar: Mette svarer *hva siger du* i linje 190 fordi hun ikke hørte hvad Tine sagde. *Hvad* bliver udtrykt som **hva** [va] fordi det står sammen med *siger du*. Dette er vigtigt at pointere.)

Gennemgå herefter l. 190-92. Sørg for at hele holdet forstår hvad der sker.

Dialogeksempel 2 (l. 40-46)

Introducér konteksten.

Kontekst: Dorte har inviteret veninder på kaffe – de ved allesammen godt at de skal optages, kameraet er derfor tændt på forhånd. Mia er lige kommet ind af døren og har set en kat uden for vinduet.

Afspil første samtalebid (l. 40-42).

Samtalen stopper første gang efter linje 42 efter at Dorte fortæller om katten (l. 40) og Mia spørger om de bliver optaget (l. 41).

Gennemgå l. 40-42. Sørg for at hele holdet forstår hvad der sker. Illustrér følgende samtaletræk:

Linje	Samtaletræk/faste udtryk	Funktion/betydning
40	det bare	Kopulaet <i>er</i> undlades (udtales <i>det</i>)
40	katten vores	Efterstillet pronomen
41	er vi allerede på?	At være på = at blive optaget

Fortæl at Dorte kommer med en form for *hvad*.

Spørg holdet: hvilken type *hvad* tror I der kommer?

Afspil næste samtalebid (l. 43).

Følg op på holdets gæt – hvad svarede de? Hvorfor?

Spørg holdet: hvad tror I nu at Mia svarer?

Afspil sidste samtalebid (l. 44-46).

Følg op på holdets gæt – hvad svarede de? Hvorfor?

Svar: I l. 44 gentager Mia sit spørgsmål fra l. 41.

Spørg holdet: hvorfor siger Dorte *hvar* i l. 43?

Svar: Dorte svarer **hvar** [va] i linje 43 fordi hun ikke hørte hvad Mia sagde. *Hvad* bliver udtrykt som **hvar** fordi ordet står alene. Dette er vigtigt at pointere.

Gennemgå herefter l. 44-46. Sørg for at hele holdet forstår hvad der sker.

Dialogeksempel 3 (l. 705-715)

Introducér konteksten:

Kontekst: Tine, Mette og Tom laver mad. Samtalen handler om en bekendt som Tom gerne vil ansætte som bogudpakker. Tom står uden for kameraet til højre og begynder samtalen.

Forklar nye ord.

Bogudpakker = en person som udpakker bøger, fx på et bibliotek eller en boghandel

Afspil første samtalebid (l. 705-06).

Samtalen stopper første gang efter linje 706 efter at Tom siger at han gerne vil have fat i ham (den bekendte).

Gennemgå l. 705-06. Sørg for at hele holdet forstår hvad der sker. Illustrér følgende:

Linje	Faste udtryk	Funktion/betydning
706	Ham skal jeg have fat i	At have fat i nogen = at tale med nogen

Fortæl at Mette kommer med en form for *hvad*.

Spørg holdet: hvilken type *hvad* tror I der kommer?

Afspil næste samtalebid (l. 707-08). Svar: hvad ([fu]ndet til hvad?)

Følg op på holdets gæt – hvad svarede de? Hvorfor?

Spørg holdet: hvad tror I nu at Tom svarer?

Afspil sidste samtalebid (l. 709-15).

Følg op på holdets gæt – hvad svarede de? Hvorfor?

Svar: I l. 710-15 forklarer Tom at han mangler en bogudpakker og derfor leder efter en person. Han uddyber sin ytring l. 705-06.

Spørg holdet: hvorfor siger Mette *hvad* i l. 708?

(Svar: I linje 708 gentager Mette sidste del af Toms ytring, 'fundet til'. Dette viser at hun har hørt hvad han har sagt men at hun mangler mere info. I forlængelse af dette kommer spørgeordet **hvad** [vað]. Pointér at Mette har hørt hvad Tom sagde og derfor stiller et uddybende spørgsmål.)

Gennemgå herefter l. 709-15. Sørg for at hele holdet forstår hvad der sker.

Linje	Samtaletræk/faste udtryk	Funktion/betydning
714	at være oppe over	At noget snart skal gøres
715	Vi ved at være lidt panikne	<i>er</i> undlades (Vi <i>er</i> ved...)

Dialogeksempel 4 (l. 440-458)

Introducér konteksten:

Kontekst: Tom, Mette og Tine laver mad. Tom ved ikke at de bliver filmet. Samtalen handler om, at de bliver filmet.

Forklar nye ord.

at optage	pjat
i forskningsøjemed (med det formål at forske)	opmagasinere

Afspil første samtalebid (l. 440-443).

Gennemgå l. 440-443. Sørg for at hele holdet forstår hvad der sker.

I linje 440 fortæller Mette at Tom 'er i fjernsynet' (= at han bliver filmet). Tom forstår det ikke og spørger først åbent (*hva for noget?*) og dernæst specifikt (*at jeg var i fjernsynet?*). Han kan sagtens høre hvad Mette siger, men forstår ikke hvad hun mener.

Linje	Samtaletræk/faste udtryk	Funktion/betydning
440	Fortalt dig du i fjernsynet	<i>at</i> og <i>er</i> undlades (Fortalt dig <i>at</i> du <i>er</i> i fjernsynet)
440	Slet ikke	overhovedet ikke

Spørg holdet: Hvem tror I svarer Tom? Og hvad bliver der sagt?

Afspil næste samtalebid (l. 444-446).

Følg op på holdets gæt – hvem svarede? Og hvad?

Svar: Mette svarer at han (Tom) er i fjernsynet nu (l. 444).

Gennemgå l. 444-446. Sørg for at hele holdet forstår hvad der sker. Mette svarer ikke på Toms spørgsmål, men gentager bare at han er i fjernsynet (l. 444). Derfor spørger han igen i linje 446 (*hva skal det sige?*)

Afspil næste samtalebid (l. 447-451).

Gennemgå l. 447-451. Sørg for at hele holdet forstår hvad der sker. Mette og Tine forklarer nu at Tom bliver optaget på video, men han forstår det stadig ikke. Derfor spørger han igen i l. 451 (*hva det for noget pjat?*). Her kan man også høre at han bliver mere frustreret/sur.

Linje	Samtaletræk/faste udtryk	Funktion/betydning
447	Gud	kraftudtryk til at udtrykke overraskelse
449	Hvor søren	
451	Hva det for noget pjat?	
		Hvad mener du? <i>er</i> undlades (Hva <i>er</i> det...)

Spørg holdet: hvad tror I Tine og Mette nu svarer?

Afspil sidste samtalebid (l. 452-58).

Følg op på holdets gæt – hvad svarede de? Hvorfor?

Svar: Mette forklarer at det er rigtigt (l. 452) og at det skal bruges til forskning (l. 455). Tine joker videre om at det skal bruges i Det Kongelige Teater (l. 458).

Gennemgå herefter l. 452-58. Sørg for at hele holdet forstår hvad der sker.

Linje	Samtaletræk/faste udtryk	Funktion/betydning
452	Det rigtigt	<i>er</i> undlades (Det <i>er</i> rigtigt)
457-58	Det [er-] [det]	Overlap. Tine afbryder Mette mens hun snakker

Opgave 2 – Matchingøvelser

I denne øvelse skal kursisterne matche *hvad*-ytringer med deres respektive samtalebidder.

Underviseren uddeler arkene med de seks ytringer i de blå bobler og de seks samtalebidder.

Kursisterne skal nu 2 og 2 matche ytringerne med samtalebidderne.

Efter at holdet har matchet åbner underviser PP-præsentationen 'Lektion 2 – matchingøvelser'.

OBS: Her skal der hurtigt åbnes som Slide Show så svarene ikke bliver vist med det samme.

Ved et tryk på mellemrumstasten afspilles første del af samtalen (indtil den manglende ytring). Herefter giver kursisterne deres bud på hvilken *hvad*-ytring der passer ind. Ved endnu et tryk på mellemrumstasten afspilles resten af samtalen inklusiv den manglende ytring (**med rød skrift**).

OBS: I sidste dias (6) er der tale om *selv-initieret reparation* hvor Asta selv reparerer sin ytring (hvad hedder det...)